

**ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

Дар бораи мусоидат ба шуғли аҳоли

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2003, №8, мод.467; соли 2005, №12, мод. 650; соли 2007, №7, мод. 687; соли 2008, №12, қисми 2, мод.; Қонуни ҚТ аз 28.06.11с.,№724)

Маҷлиси намояндагон қабул намуд – 30 июни соли 2003
Маҷлиси милли қонибдорӣ намуд – 16 июли соли 2003

Қонуни мазкур муносибатҳои ҷамъиятиро оид ба шуғли аҳоли танзим намуда, асосҳои ҳуқуқӣ, иҷтимоию иқтисодӣ ва ташкилии сиёсати давлатӣ дар ин самт, аз ҷумла кафолатҳои давлатро дар амалӣ гардонидани ҳуқуқҳои конститусионии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ба меҳнат ва ҳифзи иҷтимоӣ аз бекорӣ дар шароити иқтисоди бозорӣ муқаррар менамояд.

**БОБИ I.
МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ**

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода бурда мешаванд:

- **бекорӣ** - падидаи иҷтимоию иқтисодиест, ки ба қисми муайяни қувваи корӣ мавҷуд набудани талабот дар бозори меҳнат вобастагӣ дорад;

- **шаҳрвандони бекор** - шаҳрвандони синну соли қобили меҳнате, ки дар давраи баррасишаванда кор, музди меҳнат ва шуғли даромаднок надоранд, бо роҳи муроҷиат ба ҳадамоти давлатӣ ё **мақомоти** дигари шуғли аҳоли, тавассути истифода ва ҷойгир намудани эълонҳо дар матбуот, муроҷиати бевосита ба корфармоён, истифодаи усулҳои дигар, аз ҷумла ташкили кори инфиродӣ ба ҷустуҷӯи кор машғул буданд, метавонанд ва тайёр ҳастанд ба кор шурӯъ намоанд; (**ҚТ аз 28.06.11с., №724**)

- **чораҳои фаъоли мусоидат ба шуғли аҳоли** - чораҳое, ки барои аз нав оғоз гардидани шуғли шаҳрвандони бекор мусоидат намуда, ба васеъшавии имконияти бо кор таъмин кардани онҳо равона гардидаанд. Ба қатори чунин чораҳо ёри расонидан дар ҷустуҷӯи кор, тайёри ва бозомӯзони касбии аҳолии бекор, мусоидат ба **фаъолияти инфиродии меҳнатӣ**, корхонаҳои соҳибқори хурд ва миёна, дигар намуди чораҳо ҷиҳати мусоидат ба шуғли аҳоли дохил мешаванд; (**ҚТ аз 31.12.08с № 472**)

- **дастгирии иҷтимоии шаҳрвандони бекор** - хизматрасонӣ ҷиҳати мусоидат ба шуғли аҳоли; пардохти кўмакпулӣ барои бекорӣ ва **стипендия** ҳангоми тарбия ва бозомӯзии касбии шаҳрвандони бекор; расонидани ёрии моддӣ ба аъзои оилаи **синнашон** то 15 - солаи шахси бекор, ки дар таъминоти ӯ мебошанд; расонидани кўмаки молиявӣ ба шаҳрвандони бекор, ки хоҳиши бо фаъолияти соҳибқорӣ машғул шуданро доранд;

- **кўмакпулӣ барои бекорӣ** - ёрии моддӣ муваққатӣ аз тарафи давлат кафолатдодашудае, ки ба шаҳрвандони бекори расман ба қайдгирифташудаи барои гирифтани он ҳуқуқдошта пардохта мешавад.

- **шуғл** - ҳама гуна фаъолияти шаҳрвандони қобили меҳнат, ки ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолиф набуда, ба қонеъ гардонидани талаботи шахсӣ ва ҷамъиятиашон алоқаманд мебошад ва ба онҳо даромад (музд) меоварад;

- **шуғли (кори) муваққатӣ** - кори муздноки муваққатие, ки дар асоси шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ дар давраи маҳдуди вақт иҷро карда мешавад;

- **кори мувофиқ** - коре, ки онро шаҳрванд иҷро карда метавонад, ба ҷинс, маълумот, ихтисос, тайёрии касбӣ, собиқаи меҳнатӣ ва таҷрибаи корӣ шароитҳои ҷои кори охирин (ба истиснои корҳои ҷамъиятии музднок), вазъи саломатии ӯ мувофиқ буда, аз маҳали зисташ начандон дур ҷойгир (на зиёда аз як соат дар роҳ) бошад ва музди меҳнаташро дар сатҳи на пастр аз ҳадди ақали музди меҳнати расман муқарраршуда кафолат диҳад;

- **бозори меҳнат** - соҳаи ташаккули талабот ва пешниҳод ба қувваи корӣ;

- **корҳои ҷамъиятӣ** - намудҳои фаъолияти меҳнатии дастраси умум, ки чун қоида, тарбияи пешакии касбии кормандонро, ки самти иҷтимоии фойданок дошта, ҳамчун дастгирии иловагии иҷтимоӣ ва шуғли муваққатии шахсони корчӯянда ташкил карда мешаванд, талаб намекунад. Ба корҳои ҷамъиятӣ фаъолият, ки бо зарурияти таъҷилан бартараф намудани оқибати садамаҳо, офатҳои табиӣ, фалокатҳо, дигар ҳолатҳои фавқуллода вобаста аст ва омодагии махсуси кормандон, инчунин амалҳои маҳоратнок ва масъулиятноки онҳоро дар муддати кўтоҳтарин талаб мекунад, дахл надорад;

- **миёнаравии меҳнатӣ** - мусоидат намудан ба аҳоли ҳангоми бо кор таъмин кардан аз ҷониби **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** ва дигар ташкилотҳо; (**ҚТ аз 28.06.11с., №724**)

- **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** - мақомоти давлатии идора ва танзими шуғли аҳолии қобили меҳнат буда, сиёсати мусоидат ба шуғли аҳоли ва ба шаҳрвандон таъмин намудани кафолатҳои дахлдорро дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд;

- **вакансия** - ҷои кории холи дар ташкилотҳо;

- **аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол (қувваи корӣ)** - қисми аҳолие, ки пешниҳоди қувваи кориро барои истеҳсоли молҳо ва хизматрасонӣ таъмин менамояд. Шумораи аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол, бекорон ва шахсони машғули кор бударо дарбар мегирад;

- **аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ ғайрифаъол** - қисми аҳолии синну соли қобили меҳнат, ки ба ҳайати аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол (қувваи корӣ) дохил намешавад.

Моддаи 2. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи мусоидат ба шугли аҳолӣ

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи мусоидат ба шугли аҳолӣ ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта аз ҳамин Қонун, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Шугли аҳолӣ ва фаъолияти ба шугл баробаркардашуда

Шаҳрвандон ҳуқуқи истисноии ихтиёрдорӣ намудани қобилияти худро ба меҳнати истеҳсоли ва эҷодӣ дошта, метавонанд ҳар гуна фаъолияти аз ҷониби қонунгузорӣ манънашударо иҷро намоянд. **Ҳеч кас ба меҳнати маҷбурӣ ҷалб карда намешавад, ба истиснои мавридохе, ки қонун муайян кардааст.**

Давлат амалӣ гардонидани сиёсати мусоидат ба шугли пурраю самаранок ва озодона интиҳобшударо, ки ба фароҳам овардани шароит баҳри амалӣ гардонидани ҳуқуқи шаҳрвандон ба меҳнат нигаронида шудааст, кафолат медиҳад.

Бешугл будани шаҳрвандон барои ба ҷавобгари маъмурӣ, ҷиноӣ ва дигар намуди ҷавобгарӣ кашидани онҳо асос шуда наметавонад.

Ба аҳолии шуглноқ (ё ба он баробар кардашуда) шаҳрвандони синнашон 15-сола ва аз он калонсола мансубанд, ки дар давраи баррасишаванда:

- кори кироҷро бо подош аз рӯи шартӣ вақти кории пурра ё нопурра иҷро менамоянд, инчунин соҳиби дигар намуди кори (хизмати) даромаднок мебошанд;

- мустақилона худро бо кор таъмин менамоянд, аз ҷумла шахсони ба соҳибкорӣ хурд ва миёна, шахсони ба фаъолияти соҳибкорӣ инфиродии меҳнатӣ бе ташкили шахси ҳуқуқӣ машғулбуда, аъзои кооперативҳои истеҳсоли, хоҷагии деҳқонӣ (фермерӣ) ва аъзои оилаҳои онҳо, ки қитъаҳои замин гирифтаанд, хоҷагии ёрирасони шахсӣ доранд ва маҳсулоташонро дар асоси шартномаи тибқи қонунгузорӣ басташуда ба фурӯш мебароранд, дар истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ иштирок менамоянд, инчунин аъзои оилаи ба онҳо ёрирасонро бо кор таъмин менамоянд;

- дар сафҳои Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар кӯшунҳои воҳидҳои низомӣ мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва созишномаҳои байналмилалӣ хизмати ҳарбиро адо менамоянд;

- дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, таҳсилоти касбӣ ва дигар муассисаҳои таълимӣ дар баҳши рӯзона таҳсил ва ҳамзамон кори кироҷро иҷро менамоянд, аз ҷумла бо роҳхати **мақомоти давлатии шугли аҳолӣ** таълим мегиранд; **(ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)**

- дар ташкилотҳои ҷамъиятии ғайритиҷоратӣ ва муассисаҳои динӣ, ки фаъолиятшон ба қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолиф намебошад, машғули коранд;

- соҳиби кор мебошанд, лекин дар ҷои кор бо сабаби корношоямӣ, руҳсатӣ, бозомӯзӣ, тақмили ихтисос, бозистодани истеҳсолот, аз он ҷумла бо сабаби корпартоӣ бавҷудодада, даъват ба ҷамъомади ҳарбӣ ё дигар сабабҳо муваққатан ҳозир нестанд;

- ба вазифаи музднок дар мақомоти ҳокимият ва идораи давлатӣ интиҳоб, таъин ва тасдиқ шудаанд;

- муассиси (иштирокчии) ташкилот мебошанд, ба истиснои муассисони ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва динӣ, фондҳои хайрия ва ғайра, ҷамъиятҳои шахсони ҳуқуқӣ (ассотсиатсия ва иттиҳодияҳо), ки нисбати ин ташкилотҳо ҳуқуқи молӣ надоранд;

- **шаҳрвандони хоричӣ**, ки муваққатан дар қаламрави ҷумҳурӣ ба кор машғул буда, вазифаҳои новобаста ба таъмини фаъолияти сафоратхонаҳо, намоёнҳои дипломатӣ ва консулгарихоро иҷро менамоянд;

- дар ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ адои ҷазо мекунанд;

- ба дигар намудҳои фаъолият, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, машғул мебошанд.

Шаҳрвандоне, ки ба фаъолияти меҳнати инфиродӣ ва хоҷагии ёрирасони шахсӣ машғуланд, бо ҳамаи кафолатҳои ҳимояи иҷтимоӣ фаро гирифта мешаванд, ба шарт ки ҳатман аз даромади бадастовардашуда тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба **мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи сугуртаи иҷтимоӣ ва нафақа** маблағи суғуртавино пардохт намоянд. **(ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)**

Тартиби баҳисобгирии собиқаи кор ва додани дафтарчаҳои меҳнатиро ба ин шаҳрвандон ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.

Моддаи 4. Шаҳрвандони бекор

Бақайдгирии шаҳрвандоне, ки дар ҷои истиқомати доимашон ҳамчун шахсони бекор ва корҷӯянда ба мақомоти давлатии шугли аҳолӣ муроҷиат менамоянд, ҳангоми муроҷиати бевоситаашон бо пешниҳод кардани шиноснома, дафтарчаи меҳнатӣ ё ҳуҷҷатҳои, ки онҳоро иваз мекунанд, ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи таҳассуси касбӣ, маълумот дар бораи музди меҳнати миёна дар ду моҳи охир аз ҷои кори охири, анҷом дода мешавад.

Шаҳрвандоне бекор доништа намешаванд, ки:

- ба синни 15-солагӣ нарасида бошанд;

- **мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи нафақа ба синни нафақа расидаанд, гайр аз шаҳрвандоне, ки аз рӯи маъҷубӣ нафақа мегиранд; (ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)**

- аз иҷора додани молиқият, қитъаи замин, воситаҳои нақлиёт ва амволи ғайриманқул дар ҳаҷми на камтар аз 12 моши ҳадди ақал дар як сол даромад доранд;

- дар муддати 10 рӯзи баъди ба қайд гирифтани онҳо дар **мақомоти давлатии шугли аҳолӣ** аҳолӣ ду намуди ҷои кори мувофиқро рад кардаанд, шахсоне, ки бори аввал кор меҷӯянд *касби (ихтисоси)* надоранд, дар сурати ду маротиба рад намудани гирифтани тайёрии касбӣ ё тақлиф ба кори музднок, аз ҷумла коре, ки хусусияти муваққатӣ дорад. Шаҳрванди корҷӯянда ду бор ба ҳамон як ҷои кор (ё як ҷои таълим) пешниҳод карда намешавад;

- дар давоми 10 рӯзи баъди ба қайд гирифтани барои ёфтани кори мувофиқ, бе сабабҳои узрнок, ба **мақомоти давлатии шугли аҳолӣ** барои ба онҳо пешниҳод намудани кори мувофиқ намомадаанд;

- ҳуҷҷатҳои маълумоти ошкоро дурӯғ доштаро дар бораи набудани кор, музд ва машғулияти даромаднок, инчунин дигар маълумоти нодурустро барои бекордонистани онҳо пешниҳод намудаанд.

Ёрдампулии хангоми аз кор озодшавӣ пардохташаванда ва музди миёнаи меҳнати нигоҳдошташавандаи шаҳрвандони аз ташкилотҳо, аз кор (аз хизмати ҳарбӣ) бинобар барҳамдиҳӣ, ихтисори шумора ё штатҳо озодшуда ҳамчун музд ба ҳисоб гирифта намешавад.

Тартиби бақайдгирии шаҳрвандони бекорро ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд

Моддаи 5. Кори мувофиқ

Дар сурати ғайриимкон будани пешниҳоди кор ба шаҳрванд аз рӯи *касби (ихтисоси)*, коре, ки иваз намудани *касби (ихтисоси)*-ро бо назардошти қобилияти шаҳрванд, таҷрибаи пешина ва барои ӯ дастрас будани воситаҳои таълимиро талаб менамояд, мувофиқ дониста мешавад.

Кори музднок, аз он ҷумла кори хусусияти муваққатӣ дошта ва корҳои ҷамъиятӣ, ки тайёрии пешакиро талаб мекунад ё намекунад (бо дарназардошти хусусиятҳои синну сол ва дигар хусусиятҳои шаҳрвандон) ва ба талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи меҳнат ҷавобгӯ мебошад, барои шаҳрвандони зерине мувофиқ дониста мешавад, ки:

- бори аввал кор меҷӯянд (пештар кор намекарданд, *касби (ихтисоси)* надоранд, дар давоми як соли пеш аз саршавии бекорӣ зиёда аз як бор барои вайрон намудани интизоми меҳнатӣ ва дигар амалҳои гунаҳкорона, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, аз кор озод карда шудаанд, пештар бо фаъолияти соҳибкорӣ машғул буда, баъди танаффуси тӯлонӣ (зиёда аз як сол) кӯшиши барқарор намудани фаъолияти меҳнатиро доранд, инчунин бо роҳхати **ақомоти давлатии шуғли аҳоли** ба таҳсил фиристода, барои амали гунаҳкорона хориҷ карда шудаанд; **(ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)**

- баланд бардоштани (барқарор намудани) дараҷаи ихтисос аз рӯи касби (ихтисоси) мавҷуда, гирифтани ихтисоси ба ҳам наздик ё аз бозомӯзӣ гузаштанро рад кардаанд;

- дар қайди мақомоти **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** зиёда аз 12 моҳ буда, инчунин зиёда аз ду сол кор накардаанд; **(ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)**

- ба мақомоти **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** баъди ба анҷом расидани корҳои мавсимӣ муроҷиат намудаанд.

Кор мувофиқ дониста намешавад, агар:

- он бо иваз намудани ҷои истиқомат бе розигии шаҳрванд вобаста бошад;

- он дар маҳале дода шавад, ки дар он ҷо шароити манзилӣ ва дигар шароити зист назар ба он ки корманд то муроҷиат кардан ба ҳадамоти шуғл дошт, номусоидтар бошад;

- шароити меҳнат ба қоида ва меъёрҳои ҳифзи меҳнат мувофиқат накунад;

- рад кардани ин кор бо сабабҳои узрнок, вазъияти шахсӣ ё оилавӣ асоснок шуда бошад.

Бо қарори маҷлисҳои маҳаллии вакилони халқ дигар дараҷаҳои кори мувофиқ муқаррар шуданаш мумкин аст, ки ҳифзи иҷтимоии шаҳрвандонро пурзӯр менамояд.

Моддаи 6. Принципҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи мусоидат ба шуғли аҳоли

Давлат сиёсати мусоидат намудан ба амалӣ гардонидани ҳуқуқҳои шаҳрвандонро ба шуғли пурра, самаранок ва интиҳоби озоди шуғл пеш мебарад.

Сиёсати давлатӣ дар соҳаи мусоидат ба шуғли аҳоли ба принципҳои зайл асос меёбад:

- меҳнати ихтиёрӣ, ки мувофиқи он шуғл ба ихтисори озодонаи иродаи шаҳрвандон асос меёбад;

- таъмини имкониятҳои баробар барои ҳамаи шаҳрвандон, қатъи назар аз миллат, наҷод, чинс, забон, эътиқоди динӣ, мавқеи сиёсӣ, вазъи иҷтимоӣ, таҳсил ва молу мулк дар интиҳоби озодонаи машғулият;

- фароҳам овардани шароите, ки ҳаёти сазовор ва инкишофи озодонаи инсонро таъмин менамояд;

- дастгирӣ намудани ташаббуси меҳнатӣ ва соҳибкории шаҳрвандон, мусоидат намудан ба инкишофи қобилияти онҳо нисбат ба меҳнати самаранок ва эҷодӣ, ки дар доираи қонуният амалӣ мегардад;

- тамоюли системаи маориф ба тайёр намудани кадрҳо мувофиқи талаботи бозори меҳнат;

- таъмини ҳифзи иҷтимоӣ дар соҳаи шуғли аҳоли, гузаронидани чорабиниҳои махсус, ки барои ба машғулият фаро гирифтани гурӯҳҳои алоҳидаи аҳолии ба ҳифзи иҷтимоӣ махсусан мӯҳтоҷ ва дар ҷустуҷӯи кор душворикашанда мусоидат менамоянд;

- ҳатмӣ будани пардохтҳои иҷтимоӣ **мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи сугуртаи иҷтимоӣ ва нафақа** бо мақсади амалӣ намудани сугуртаи иҷтимоии кормандони корхонаҳо, муассисаҳо, ташкилотҳои ҳамаи шаклҳои моликият ва фаъолияти хочагидорӣ; **(ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)**

- пешгирии бекорӣ оммавӣ ва кам намудани бекорӣ тӯлонӣ;

- ба бекорон додани кафолатҳо ва ҷубронҳои иҷтимоӣ;

- ҳамбастагии мустақилияти мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар масъалаҳои шуғли аҳоли бо мувофиқати фаъолияти онҳо хангоми татбиқи барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли;

- муқаррар кардани имтиёзҳо ба корфармоёне, ки ҷойҳои кории амалкунандаро нигоҳ дошта, ҷойҳои нави корӣ таъсис медиҳанд, аз он ҷумла барои шаҳрвандоне, ки ба ҳифзи иҷтимоӣ махсусан эҳтиёҷманданд ва дар ҷустуҷӯи кор душворӣ мекашанд;

- ҳамоҳангсозии фаъолият дар соҳаи шуғли аҳоли бо дигар самтҳои сиёсати иқтисодӣ ва иҷтимоӣ;

- ташкили ҳамкории байналмилалӣ дар ҳалли масъалаҳои шуғли аҳоли, бо назардошти фаъолияти касбии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа ва фаъолияти меҳнати шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, риоя намудани меъёрҳои байналмилалӣ меҳнат;

- иштироки иттифоқҳои касаба, дигар мақомоти намоёндагии кормандон, иттиҳодияҳои корфармоён, аз он ҷумла ташкилотҳои ғайридавлатӣ ва ҷамъиятӣ дар ҳамкорӣ бо мақомоти идораи давлатӣ дар таҳия ва амалӣ намудани тадбирҳои таъмини шуғли аҳоли.

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сиёсати худ дар соҳаи шуғл аз рӯи зарурияти таъмини инкишофи устуворонаи иқтисодии худ, оқилона истифода бурдани захираҳои меҳнати дар асоси риояи принципҳои ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи шуғли аҳоли амал мекунад.

Моддаи 7. Кафолатҳои давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли

Давлат ба шахрвандони бекор кафолатҳои зеринро медиҳад:

- мусоидати роӣгон дар интиҳоби кори мувофиқ ва бо кор таъминкунӣ тавассути миёнаравии **мақомоти давлатии шугли аҳоли**;
- тамоюли роӣгони касбӣ, тарбия ва бозомӯзии касбӣ, тақмили ихтисос дар асоси роҳхати **мақомоти давлатии шугли аҳоли**; (**ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724**)

- таъмини дастгирии иҷтимоӣ;
- ҷуброни хароҷоти моддӣ бо сабаби дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маҳали дигар бо роҳхати хадамоти давлатии шуғли аҳоли мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба кор (омӯзиш) равон намудан; (**ҚҶТ аз 31.12.08с № 472**)
- имконияти бастанӣ шартномаҳои (қарордодҳои) меҳнати барои иштирок дар корҳои ҷамъиятии музднок, ки бо назардошти синну сол ва дигар хусусиятҳои шахрвандон ташкил карда мешаванд.

Моддаи 8. Ҳуқуқи шахрвандон оид ба таъмини шуғл

Шахрвандони бекор, аз ҷумла шахсони корҷӯянда ҳуқуқ доранд:

- ба интиҳоби озодонаи намуди шуғл ва кор;
 - ба интиҳоби озодонаи ҷои кор бо роҳи муроҷиати бевосита ба корхонаҳо, муассисаҳо, ташкилотҳо ва дигар корфармоён ё ба воситаи миёнаравии **мақомоти давлатии шугли аҳоли**;
 - ба гирифтани маълумоти роӣгон дар бораи ҷойҳои холии кории аз ҷониби корфармо пешниҳодшуда;
 - ба гирифтани маълумоти роӣгон дар бораи курсҳои таълимӣ дар доираи тайёри ва бозомӯзии касбии аҳолии бешуғл;
 - ба мустақилона таъмин шудан бо кор берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон. Тартиби ҷимояи ҳуқуқи манфиатҳои ин гуна шахрвандон, инчунин шартҳои ба онҳо додани кӯмаки миёнаравӣ бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.
- Шахрвандони бекор, аз ҷумла шахсони корҷӯянда дар **мақомоти давлатии шугли аҳоли** ҳуқуқ доранд:
- ба хизмати миёнаравии роӣгон дар бозори меҳнат;
 - ба гирифтани маслиҳати роӣгон доир ба фаъолияти касбӣ ва масъалаҳои қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи шуғли аҳоли.

Шахрвандони бекор ва шахсони корҷӯянда дар **мақомоти давлатии шугли аҳоли** бақайдгирифташуда, ҳуқуқ доранд:

- ба омӯзиш дар курсҳои тайёрии касбӣ ва бозомӯзии касбӣ ва гирифтани стипендия дар давраи омӯзиш;
- ба гирифтани хизмати маслиҳатӣ ва дастгирии молиявӣ дар ташкили машғулияти инфиродӣ ва соҳибкории хурд;
- ба гирифтани имконияти иштирок дар барномаҳои ташкили корҳои ҷамъиятӣ;
- ба дастгирии иҷтимоӣ дар соҳаи меҳнат. Шахсоне, ки мувофиқи тартиби муқарраргардида бекор доништа шудаанд, ба сабаби бекорӣ ҳуқуқи гирифтани кӯмакпулиро доранд.

Шахрвандон ҳуқуқ доранд нисбат ба амал ё беамалии **мақомоти давлатии шугли аҳоли** ба мақомоти болоии он, инчунин ба суд, бо тартибе ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, арзу шикоят намоянд. (**ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724**)

Моддаи 9. Кафолатҳои иловагии шуғл барои гурӯҳҳои алоҳидаи аҳоли

Давлат ба шахрвандоне, ки ба ҳифзи иҷтимоӣ мӯҳтоҷанд, дар ҷустуҷӯи кор душворӣ мекашанд ва дар бозори меҳнат ба рақобати баробар қодир нестанд, бо роҳи таҳия ва амалӣ намудани барномаҳои мақсадноки мусоидат ба шуғл, ташкил намудани ҷойҳои иловагии корӣ дар ташкилоту муассисаҳо, новобаста аз шакли ташкили ҳуқуқиашон ва тараққӣ додани корхонаҳои махсусгардонидашуда (аз он ҷумла ташкилотҳои барои ҷалби меҳнати маъҷубон), муқаррар намудани квотаҳои барои ба кор қабул намудани маъҷубон ва гурӯҳҳои алоҳидаи аҳоли, расонидани хизмати самтгирии касбӣ, инчунин бо роҳи ташкил намудани омӯзиш аз рӯи барномаҳои махсус ва дигар чораҳои кафолатҳои иловагиро таъмин менамояд.

Квота барои ба кор қабул намудани маъҷубон мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон” муқаррар карда мешавад.

Тартиби ворид намудани квота барои ба кор қабул кардани гурӯҳҳои алоҳидаи аҳолиро ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои шахрвандони дар корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, ки бинобар сабаби гузаронидани тадбирҳои беҳтар намудани вазъи экологии дар натиҷаи офатҳои табиӣ ва муфлисшавӣ баамаломата бояд барҳам дода (ё аз нав ташкил карда) шаванд, машғули коранд, кафолатҳои иловагӣ муқаррар менамояд.

БОБИ II

ҲАМКОРИИ ИҶТИМОӢ ДАР СОӢАИ МУСОИДАТ БА ШУӢЛИ АӢОЛӢ

Моддаи 10. Ҳамкории сетарафа дар соҳаи мусоидат ба шуғли аҳоли

Ҳамкории сетарафа дар соҳаи мусоидат ба шуғли аҳоли муносибатҳои байни давлат, иттиҳодияҳои корфармоён, иттифокҳои касаба ва дигар намоёндогони қормандонро, ки ба таҳия ва амалӣ намудани сиёсати давлатӣ дар соҳаи мусоидат ба шуғли аҳоли тааллуқ дорад, танзим менамояд.

Бо мақсади таҳияи қарорҳои мувофиқа кардашуда ва ба роҳ мондани мусоҳибаи иҷтимоӣ бобати муайян кардан ва амалӣ гардонидани сиёсати шуғли аҳоли дар сатҳҳои ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ кумитаҳои ҳамоҳангсозии мусоидат ба шуғли аҳоли дар асосҳои ҷамъиятӣ ташкил карда мешаванд. Намоёндагии мақомоти давлатӣ, иттифоқҳои касаба, дигар мақомоти намоёндагии кормандон ва корфармоён ба ҳайати кумитаҳо бо шумораҳои баробар муайян карда мешавад.

Моддаи 11. Вазифаҳои кумитаи ҳамоҳангсозии мусоидат ба шуғли аҳоли

Кумитаи ҳамоҳангсозии мусоидат ба шуғли аҳоли:

- масъалаҳои марбут ба шуғли аҳолиро ҳар сол на камтар аз як маротиба ба баррасии Маҷлиси вакилони халқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо пешниҳод менамояд. **(ҚҶТ аз 31.12.08с № 472)**

- оид ба масъалаҳои рушди шуғли аҳоли ва сиёсат дар бозори меҳнат машварат доир менамояд;

- маълумотро доир ба вазъ ва тамоюлҳо дар бозори меҳнат таҳлил менамояд;

- амалиёти мувофиқашударо оид ба масъалаҳои шуғл ва ҳифзи иҷтимоии шаҳрвандон таҳия менамояд;

- барномаҳои мусоидат ба шуғли аҳолиро ба мувофиқа мерасонад;

- доир ба лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқии ба шуғл дахлдошта ба мақомоти дахлдор бо тартиби муқарраргардида пешниҳодҳо ирсол менамояд;

- ташаббусхоро дар омода намудани чорабиниҳои ба таъмини шуғли пурра, озодона интиҳобшуда ва самаранок равонагашта амалӣ менамояд;

- ташхиси лоиҳаҳои барномаҳои тараққиёти иҷтимоию иқтисодиро мегузаронад.

Ташкили фаъолияти кумитаҳои ҳамоҳангсозии мусоидат ба шуғли аҳолиро дар маҳалҳо мақомоти дахлдори ҳокимияти давлатӣ ва тарафҳои дар кумитаҳо пешниҳодшуда амалӣ менамояд.

Тартиби таъсис ва ташкили фаъолияти кумитаҳои ҳамоҳангсозии мусоидат ба шуғли аҳолиро ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

БОБИ III

ТАНЗИМИ ДАВЛАТӢ ВА ТАШКИЛИ ЧОРАӢОИ МУСОИДАТ БА ШУҒЛИ АӢОЛӢ

Моддаи 12. Танзими шуғл

Бо мақсади мусоидат ба шуғли пурра, самаранок ва озодона интиҳобнамудаи аҳоли давлат тадбирҳои зайлро амалӣ менамояд:

- таҳия ва амалӣ намудани тадбирҳои молиявӣ қарзӣ, сиёсати инвеститсионӣ ва андоз, ки ба самаранок ҷойгир намудани қувваҳои истеҳсолкунанда, баланд бардоштани зудҳаракатии захираҳои меҳнатӣ, рушди машғулияти мустақилона, ташвиқ намудани истифодаи низоми ўҳдабароёнаи меҳнатӣ, ҳавасманд намудани корфармоён ва дигар тадбирҳо, ки ба нигоҳдории ҷойҳои кори самаранок амалкунанда ва таъсиси ҷойҳои нави кор мусоидат менамоянд, равона карда шудаанд;

- танзими ҳуқуқӣ, ки ба нигоҳдорӣ ва мусоидат кардан ба шуғли аҳоли дар асоси риояи ҳуқуқҳо, манфиатҳои қонунии шаҳрвандон ва қафолатҳои дахлдори давлатӣ, такмили қонунгузории шуғли аҳоли ва меҳнат нигаронида шудааст;

- таҳия ва амалӣ намудани барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли, ҳамоҳангсозии он бо барномаҳои минтақавӣ ва соҳавии мусоидат ба шуғли аҳоли;

- рушд ва такмили фаъолияти **мақомоти давлатии шуғли аҳоли**. **(ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)**

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои татбиқи сиёсати давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли дар маҳал масъул мебошанд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ вазифадоранд барои гузаронидани чорабиниҳои мусоидат ба шуғли аҳоли дар маҳалҳо мусоидат намоёнд, аз ҷумла ба:

а) пешгирии ҳолатҳои ба таври оммавӣ аз кор озодкунии кормандон;

б) таъсис додани ҷойҳои кори наваз ва нигоҳ доштани ҷойҳои кори мавҷудбуда;

в) ташкил ва гузаронидани корҳои ҷамъиятӣ;

г) квотакунии ҷойҳои корӣ барои бо ҷои кор таъмин намудани гурӯҳҳои алоҳидаи аҳоли ва шахсоне, ки ба ҳифзи иҷтимоӣ мӯҳтоҷ буда, дар ҷустуҷӯи кор душворӣ мекашанд ва дар бозори меҳнат ба рақобати баробар қодир нестанд. **(ҚҶТ аз 31.12.08с № 472)**

Моддаи 13. Барномаҳои давлатӣ, минтақавӣ ва соҳавии мусоидат ба шуғли аҳоли

Бо мақсади танзим ва мусоидат ба шуғли аҳоли ва ба қонеъ гардонидани эҳтиёҷоти шаҳрвандон барномаҳои давлатӣ, минтақавӣ ва соҳавии мусоидат ба шуғли аҳоли таҳия мешаванд.

Самтҳои мушаххаси таҳияи барномаҳои давлатӣ, минтақавӣ ва соҳавии мусоидат ба шуғли аҳоли, мӯҳлати амали онҳоро ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, вазорату идораҳои дахлдор ва мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ бо назардошти зарурияти ҳалли масъалаҳои нисбатан муҳими мусоидат ба шуғли аҳоли муайян менамоянд.

Барномаҳои минтақавии *мусоидат ба шуғли аҳоли* бо қарори Маҷлисиҳои дахлдори вакилони халқ тасдиқ карда мешаванд.

Асос барои таҳияи барномаҳои мусоидат ба шуғли аҳолиро нишондиҳандаҳои пешгуи тараққиёти иқтисодӣ ва иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил менамояд.

Моддаи 14. Муҳоҷирати ихтиёрии шаҳрвандон ва аъзои оилаи онҳо

Дар сатҳи ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ барои муҳоҷирати ихтиёрии шаҳрвандон ва аъзои оилаи онҳо бо ҷудо намудани воситаҳои дахлдори моддӣ, молиявӣ ва ташкили шароити зарурии иҷтимоию маишӣ ва коммуналӣ мусоидат карда мешавад.

Тартиби таҳия ва амалӣ гардонидани ин тadbирҳоро қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 15. Мақомоти давлатии шугли аҳоли

Мақомоти давлатии шугли аҳоли аз ҷиҳати ташкилӣ мустақил мебошад, ки фаъолияти он ба самтҳои зерин равона карда шудааст:

- баҳодихии ҳолат ва пешгуи рушди шугли аҳоли, маълумот додан дар бораи вазъи бозори меҳнат;

- тибқи тартиби муқарраргардида таҳия ва амалӣ намудани барномаҳои давлатӣ, минтақавӣ ва соҳавии мусоидат ба шугли аҳоли, аз он ҷумла барномаҳои мақсадноки мусоидат ба шугли аҳоли барои гурӯҳҳои алоҳидаи аҳоли, ки ба ҳифзи иҷтимоӣ махсусан эҳтиёҷ дошта, дар ҷустуҷӯи кор душворӣ мекашанд;

- мусоидат ба шаҳрвандон дар ҷустуҷӯи кори мувофиқ ва ба корфармоён дар интихоби кормандони лозимӣ;

- ҳангоми зарурат ташкил намудани самтгирии касбӣ, тарбия ва бозомӯзии касбӣ ва тақмили тахассуси шаҳрвандони бекор;

- дастгирии иҷтимоии бекорон дар шакли пардохти кӯмакпулӣ барои бекорӣ, стипендия дар давраи омӯзиш бо роҳхати мақомоти хадамоти шугли

- хизматрасонии машваратӣ ва кӯмаки молиявӣ ба бекорон барои машғул шудан ба фаъолияти соҳибкорӣ.

Фаъолияти **мақомоти давлатии шугли аҳолиро** мақомоти давлатии аз ҷониби Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон ваколатдор кардашуда роҳбарӣ ва ташкил менамояд, ки барои амалӣ намудани ваколатҳои худ мақомоти минтақавиро таъсис медиҳад.

Мақомоти давлатии шугли аҳоли яқоя бо мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ сиёсати давлатиро дар соҳаи мусоидат ба шугли аҳоли таҳия ва амалӣ менамоянд.

Тартиби ташкили **мақомоти давлатии шугли аҳолиро** Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд. (ҚҶТ аз 28.06.11с., № 724)

Моддаи 16. Маблағгузори чорабиниҳои мусоидат ба шугли аҳоли

Маблағгузори чорабиниҳои мусоидат ба шугли аҳоли дар асоси принципҳои бисёрсамтӣ ва ҳамкориҳои иҷтимоӣ амалӣ карда мешавад.

Маблағҳои **мақомоти давлатии шугли аҳоли** аз манбаъҳои зерин ташаккул меёбанд:

- маблағҳои аз ҳисоби корхонаю ташкилотҳои системаи хадамоти давлатии шугли аҳоли воридшаванда;

- **маблағҳои суғуртаи иҷтимоӣ, ки аз ҳисоби пардохтҳои иҷтимоии аз фонди музди меҳнат вориднамудаи корфармоён ташаккул меёбанд, ба андозае, ки Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд; (ҚҶТ аз 28.06.11с., №724)**

- маблағҳои, ки ҳамчун қарзи бебозгашт (грант), инвеститсияҳо, кӯмаки хайрия ва сарпарастихо аз ташкилотҳои молиявӣ байналмилалӣ ва ҷамъиятӣ барои мақсадҳои мусоидат ба шугли аҳоли ва таъсиси ҷойҳои нави корӣ ворид мешаванд;

- **маблағҳои баргардонидашуда, қарзҳои бефоизе, ки аз ҳисоби маблағҳои Барномаи мусоидат ба шугли аҳоли барои рушди фаъолияти соҳибкорӣ ба шаҳрвандони бекор дода шудаанд. (ҚҶТ аз 238.06.11с., №724)**

Маблағҳои **мақомоти давлатии шугли аҳоли**, ки аз ҳисоби маблағҳои **мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа** ташкил меёбанд, хусусияти мақсаднок дошта, танҳо барои самтҳои зерин истифода бурда мешаванд:

- пардохти кӯмакпулӣ барои бекорӣ;

- маблағгузори хароҷот барои тамоюли касбӣ, тарбияи касбӣ, тақмили ихтисос ва бозомӯзии шахсони бекор, аз он ҷумла пардохти *стипендия* барои онҳо;

- додани кӯмаки молиявӣ беподош барои хароҷоти корҳои ҷамъиятии муздноқ;

- таъсиси ҷойҳои корӣ барои шаҳрвандони бекорӣ ба ҳифзи иҷтимоӣ мӯҳтоҷбуда;

- таъсиси ҷойҳои кории иловагӣ;

- таъмини фаъолияти илмию тадқиқотӣ оид ба масъалаҳои шугли аҳоли ва бозори меҳнат;

- нигоҳдори хадамоти давлатии шугли аҳоли, тараққиёти базаи моддию техникаи он;

- маблағгузори чорабиниҳои ҳамкориҳои байналмилалӣ оид ба масъалаҳои шугли аҳоли ва бекорӣ.

Маблағҳои ба **мақомоти давлатии шугли аҳоли**, ки дар соли ҳисоботӣ истифода нашудаанд, кашида гирифта намешаванд (ба истиснои маблағҳои буҷетӣ) ва ба соли ояндаи молиявӣ мегузаранд.

Моддаи 17. Ҳисоботи омори ва маълумот дар бораи шугли аҳоли

Барои баҳои воқеӣ додан ба вазъи бозори меҳнат ва вазъи кор дар соҳаи мусоидат ба шугли аҳоли мутобиқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ҳисоботи давлатии омори муқаррар карда мешавад.

Шахсони ҳуқуқи ҷамаи шаклҳои моликият, ки бо миёнаравии меҳнатӣ машғуланд, шахсони бекорро сабти ном карда ба қайд мегиранд, вазирадори мувофиқи тартиб ва мӯҳлатҳои муайянкардаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ҳисоботи омори пешниҳод намоёнд.

Мақомоти давлатии шугли аҳоли бо мақомоти омори давлатӣ, мақомоти андоз, мақомоти хадамоти муҳоҷират ва дигар мақомоти дахлдори давлатӣ ҳуҷҷатҳои ҳисоботӣ ва маълумотҳои барои иҷрои вазифаҳои тарафҳои заруриро ба таври ройгон мубодила менамоянд.

Мақомоти давлатии шугли аҳоли наشري маълумоти омори ва маводи иттилоотиро дар бораи вазъи бозори меҳнат, талабот ва пешниҳодот ба қувваи корӣ, имкониятҳои бо кор таъминкунӣ, тамоюли касбӣ, тарбия ва бозомӯзии касбӣ, тақмили ихтисос, инчунин офиятбахшии иҷтимоию меҳнатиро таъмин менамояд.

Моддаи 18. Додани иҷозатнома (литсензия) барои фаъолият оиди мусоидат ба шугли аҳоли (ҳорич карда шуд тибқи Қ ҶТ аз 30.07.07с №325).

Моддаи 19. Мусоидати корфармоён ба таъмини шугли аҳоли

Корфармоёне, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият доранд, ба татбиқи сиёсати давлатии шуғл дар асосҳои зерин мусоидат мекунанд, аз ҷумла:

- риоя кардани шартномаҳои (қарордодҳои), ки муносибатҳои меҳнатиро мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим менамоянд;

- амалӣ гардонидани чорабиниҳои, ки дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи меҳнат, дар барномаҳои давлатӣ, минтақавӣ ва соҳавии мусоидат ба шуғли аҳоли, шартномаҳои коллективӣ ва созишномаҳои ҳифзи меҳнаткашон дар мавриди боздоштани истеҳсолот ё аз кор хорич намудани кормандон пешбинӣ шудаанд;

- расонидани кӯмак барои бо кор таъмин намудан, тарбияи касбӣ ва пешниҳод намудани кӯмаки иловагии молиявӣ барои кормандони аз кор хоричшаванда аз ҳисоби маблағҳои ташкилотҳо;

- фароҳам овардани шароит барои тарбия ва бозомӯзии касбӣ, тақмили ихтисоси кормандон;

- таҳия ва амалӣ намудани барномаи иҷтимоии ташкилот, ки нигоҳ доштан ва самаранок истифода бурдани иқтисодии касбии кормандон, ҳифзи иҷтимоии онҳо, беҳтар намудани шароит ва ҳифзи меҳнатро пешбинӣ менамояд;

- риояи квотаҳои муайяншуда барои бо кор таъмин намудани маъюбон *ва гурӯҳҳои алоҳидаи аҳоли*;

- бо кор таъмин намудани шаҳрвандони ба ҳифзи иҷтимоӣ мӯҳтоҷбуда ё захира намудани намудҳои алоҳидаи *қойҳои қорӣ* барои бо кор таъмин намудани чунин шаҳрвандон, ки аз тарафи мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар маҳалҳо ва мақомоти худидораи маҳаллӣ муайян карда мешаванд.

Корфармоён вазифадоранд саривақт, на камтар аз ду моҳ пеш ва дар ҳаҷми пурра ба **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** ва мақомоти иттифоқи касаба ё дигар мақомоти намоёндагии кормандон дар бораи аз кор озодкунии оммавии меҳнаткашон, аз ҷумла бо сабаби барҳам додани ташкилот, ихтисор намудани шумора ё штат, шумора ва гурӯҳҳои кормандоне, ки ин ихтисоршавӣ ба онҳо дахл дорад, бо нишон додани касб, ихтисос, дараҷаи ихтисос ва андозаи музди меҳнати корманди аз кор хоричшаванда, инчунин оид ба мӯҳлате, ки аз кор озодкунии онҳо пешбинӣ шудааст, маълумоти хаттӣ пешниҳод намоянд. Барои пинҳон намудан ва пешниҳод накардани чунин маълумот тибқи тартиби муқарраргардидаи корфармоён ба ҷавобгарии маъмури қашида мешаванд.

Корфармоён бояд ба **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** маълумоти зеринро пешниҳод намоянд:

- маълумот дар бораи нисбат ба ташкилоти мазкур истифода бурдани тартиби муфлисшавӣ, инчунин маълумоти барои иҷрои фаъолият оид ба офиятбахшии касбӣ ва мусоидат ба шуғли маъюбон зарурбуда;

- дар мӯҳлати то даҳ рӯз аз рӯзи пайдо шудани маълумот дар бораи ҳамаи қойҳои қорӣ холии (вакансияҳои) бавучудода мувофиқи талаботи касбии дар ташкилотҳо муайянкардашуда, инчунин маълумот дар бораи вазъи кадрҳо ва шумораи воқеии кормандон. Тартиби аз ҷониби корфармоён пешниҳод намудани маълумот дар бораи мавҷудияти қойҳои холии қориро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд. **(ҚҶТ аз 31.12.08с № 472)**

Дар мавриди иҷро накардани квота барои ба кор қабул намудан корфармоён мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгар мебошанд.

Ҳангоми ба кор қабул кардани шаҳрванд, ки аз тарафи **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** равон шудааст, корфармо дар давоми панҷ рӯз ба ҳадамоти шуғл варақаи роҳхатро бо нишон додани рӯзи ба кор қабул намудани шаҳрванд бозмегардонад. Дар сурати ба кор қабул накардани шаҳрванд корфармо дар варақаи роҳхат рӯзи омадани шаҳрванд ва сабаби ба кор қабул накарданро қайд карда, роҳхатро ба шаҳрванд бармегардонад.

Корфармо ҳуқуқ дорад:

- шаҳрвандони бевосита ба ӯ муроҷиатнамударо дар асосҳои баробар бо шаҳрвандони роҳхати **мақомоти давлатии шуғли аҳолидошта** ба кор қабул намоянд;

- аз **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** дар бораи бозори меҳнат маълумоти роӣгон гирад;

- оид ба амали **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** ба мақомоти болоии он ва инчунин ба суд мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон шикоят намоянд.

Қойҳои қорӣ барои маъюбон танҳо бо мувофиқаи **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** барҳам дода мешаванд. **(ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)**

Моддаи 20. Иштироки иттифоқҳои касаба ва дигар мақомоти намоёндагии кормандон дар мусоидат ба шуғли аҳоли

Иттифоқҳои касаба ва дигар мақомоти намоёндагии кормандон ҳуқуқ доранд дар таҳияи сиёсати давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли иштирок намоянд.

Мақомоти идораи давлатӣ, корфармоён, иттифоқҳои касаба ва дигар мақомоти намоёндагии кормандон оид ба масъалаҳои шуғл мунтазам машваратҳои муштарак мегузаронанд. Аз рӯи натиҷаи онҳо метавонанд созишномаҳои (шартномаҳои) коллективӣ банданд, ки онҳо тадбирҳои нигоҳдорӣ ва мусоидат ба шуғли аҳоли, ҳимояи кормандони аз кор озодгардида, инчунин меҳнаткашоне, ки ба ҳимояи иҷтимоӣ эҳтиёҷманданд, ӯҳдадорӣҳои дигар мақомоти идораи давлатиро оид ба пешниҳод намудани иттилоот дар бораи шароити иқтисодӣ ва молиявии гузаронидани сиёсати шуғли аҳоли ва дигар масъалаҳои вобаста ба манфиатҳои меҳнаткашонро дар соҳаи шуғл дарбар мегиранд.

Моддаи 21. Тайёрии касбӣ, тақмили ихтисос ва бозомӯзони шаҳрвандони бекор

Тайёрии касбӣ, тақмили ихтисос ва бозомӯзони шаҳрвандони бекор бо роҳхати **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** дар мавридҳои сурат мегиранд, ки агар:

- онҳо барои бо кор таъмин кардани шаҳрвандон мусоидат намоянд;

- аз сабаби надоштани ихтисоси зарурии касбӣ ба шаҳрванд интиҳоб намудани қори мувофиқ имконнопазир бошад;

- бо сабаби набудани қор, ки ба талаботи малакаи касбии шаҳрванд ҷавобгӯ бошад, тағйир додани касб (ихтисос, намуди машғулият) зарур аст;

- аз рӯи ихтисоси пешина қобилияти иҷрои корро гум карда бошад.

Тайёрии касбӣ, такмили ихтисос ва бозомӯзони чунин шаҳрвандон дар асоси роҳхати мақомоти ҳадамоти шуғл дар муассисаҳои таълимии касбӣ ва иловагӣ, марказҳои таълимии мақомоти ҳадамоти шуғл ва ё дар дигар муассисаҳои таълимӣ мувофиқи шартномаҳои аз тарафи **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** басташуда ба роҳ монда мешавад.

Ҳуқуқи бо тартиби афзалиятнок аз тайёрии касбӣ, такмили ихтисос ва бозомӯзӣ гузаштано маъҷубони бекор, шаҳрвандони бекор баъди гузаштани зиёда аз шаш моҳи бекорӣ, шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ озодшуда, ҳамсарони хизматчиёни ҳарбии аз хизмати ҳарбӣ озодшуда, хатмкунандагони муассисаҳои таълимии умумӣ, инчунин шаҳрвандоне, ки бори аввал кор мечӯянд (пештар кор накардаанд) ва *касби (ихтисоси)* надоранд, доро мебошанд.

Мақомоти соҳаи маориф дар асоси дархости **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** ба онҳо дар бораи сохтори касбию таҳассусӣ ва шумораи хатмкунандагоне, ки барои бо кор таъмин кардан эҳтиёҷ доранд, маълумот пешниҳод менамоянд. (ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)

Тартиби ташкили низоми тайёрии касбӣ, такмили ихтисос ва бозомӯзони шаҳрвандони бекорро ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 22. Ташкили корҳои ҷамъиятӣ

Мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар маҳалҳо, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо сарфи назар аз шакли моликият бо иштироки **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** дар асоси шартнома гузаронидани корҳои ҷамъиятии музднокро ташкил менамоянд.

Бо шахсоне, ки дар корҳои ҷамъиятӣ иштирок кардан мехоҳанд, ба мӯҳлати то як моҳ бо ҳуқуқи минбаъд дароз намудани он то се моҳ шартномаи (қарордоди) меҳнати мӯҳлатнок баста мешавад. Шаҳрвандони бекоре, ки барои бекорӣ кӯмакпулӣ намегиранд, бекорони зиёда аз шаш моҳ дар қайди **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** буда ҳуқуқи афзалиятноки иштирок дар корҳои ҷамъиятии музднокро доранд. Шаҳрвандони барои ҷустуҷӯи кор дар қайди мақомоти ҳадамоти шуғл буда низ ҳуқуқи иштирокро дар корҳои ҷамъиятии музднок доранд. (ҚҶТ аз 31.12.08с № 472)

Иштироки шаҳрвандон дар корҳои ҷамъиятии музднок танҳо бо розигии онҳо мумкин аст. Ҳангоми ба корҳои ҷамъиятии музднок равон намудан вазъи саломатӣ, синну сол, касб ва дигар хусусиятҳои инфиродӣ ба эътибор гирифта мешаванд. Шартномаи (қарордоди) меҳнати мӯҳлатнок дар бораи иштироки шаҳрванд дар корҳои ҷамъиятӣ метавонад аз тарафи шаҳрванд дар мавриди соҳиби кори доимӣ ё муваққатӣ шуданаш пеш аз мӯҳлат қатъ карда шавад.

Музди меҳнати шаҳрвандони дар корҳои ҷамъиятӣ машғулбуда мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохта мешавад.

Ба шаҳрвандони машғули корҳои ҷамъиятии музднок қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи меҳнат ва суғуртаи иҷтимоӣ татбиқ мегардад.

Маблағгузори корҳои ҷамъиятӣ аз ҳисоби маблағҳои ташкилотҳое, ки ин корҳо дар он ҷо ташкил карда мешаванд ва ҳангоми зарурат бо ҷалб намудани маблағҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва кӯмаки молиявии беподоши **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** амалӣ мегардад. (ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)

Тартиби ташкил, шартҳои гузаронидан ва номгӯи корҳои ҷамъиятиро ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд

Моддаи 23. Тартдоби расошӯдани хизматҳои машварати ва кумаки молияви ба шаҳрвандони бекор ва муҳочироки меҳнати, ки хоҳиши ба фаъолияти соҳибкорӣ машғул шуданро доранд

Ба шаҳрвандоне, ки ҳамчун бекор ба қайд гирифта шудаанд ва муҳочирони меҳнати ба ватан баргашта, ки хоҳиши ба фаъолияти соҳибкори машғул шуданро доранд, мақомоти давлатии шуғли аҳоли барои ташкили фаъолияти соҳибкорӣ бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон хизматҳои машваратӣ ва кӯмаки молиявӣ мерасонанд. (ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)

БОБИ IV

КАФОЛАТҲОИ ИҶТИМОӢ ҲАНГОМИ БЕКОР МОНДАН

Моддаи 24. Кафолатҳои дастгирии иҷтимоии шахсони бекор

Давлат ҳангоми бекор мондан кафолатҳои зеринро медиҳад:

- додани имтиёз ва ҷубронпулӣ ба кормандони аз корхонаю муассисаҳо ва ташкилотҳо аз кор озодгардида;

- пардохти *стипендия* ба шахсони бекор дар давраи тайёрии касбӣ, такмили ихтисос ё бозомӯзӣ дар асоси роҳхати **мақомоти давлатии шуғли аҳоли**;

- пардохти кӯмакпулӣ барои бекорӣ;

- имконияти иштирок дар корҳои ҷамъиятии музднок.

Ба кормандони аз корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо бо сабаби барҳамхӯрӣ, ихтисор намудани шумора ё штат аз кор озодшаванда ҳангоми қатъ намудани шартномаи меҳнатӣ имтиёз ва ҷубронпулӣ мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи меҳнат дода мешавад.

Даврае, ки дар давоми он шаҳрванд мувофиқи тартиби муқарраркардаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон барои бекорӣ кӯмакпулӣ, *стипендия* мегирад, дар корҳои муздноки ҷамъиятӣ иштирок мекунад, собиқаи меҳнати ӯ қатъ намегардад ва ба собиқаи умумии меҳнатӣ дохил мешавад.

Моддаи 25. Шартҳо ва мӯҳлати пардохти кӯмакпулӣ барои бекорӣ

Кӯмакпулӣ барои бекорӣ ба шаҳрвандоне пардохта мешавад, ки мувофиқи тартиби муқарраргардида бекор дониста шудаанд.

Қарор дар бораи таъини кӯмакпулӣ барои бекорӣ аз ҷониби мақомоти давлатии шуғли аҳоли на дертар аз ёздаҳ рӯз аз лаҳзаи бекор дониста шудани шаҳрванд қабул карда мешавад.

Кўмапули барои бекорӣ ба шаҳрвандоне, ки бо сабаби барҳамхӯрии ташкилотҳо ё қатъ шудани фаъолияти соҳибкорони инфироди, ихтисор шудани шумора ё воҳиди кории кормандони ташкилотҳо, қатъ намудани шартномам меҳнатӣ, инчунин бо дигар сабабҳо аз кор озод шудаанд ва дар пн давра музди миёнаи меҳнаташон дар ҷои кори охири нигоҳ, дошта шудааст, аз рӯи яқуми баъди гузаштани давраи муайяннамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон таъин карда мешавад.

Кўмапулӣ барои бекорӣ дар давоми сол ба мўхлати на бештар аз се моҳи тақвими, ба истиснои ҳолатҳои, ки Қонуни мазкур пешбӯй намудааст, пардохта мешавад.

Кўмапули барои бекорӣ моҳе як маротба пардохта мешавад, ба шарте, ки шаҳрвандони бекор бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон аз нав аз кайд гузаранд. (ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)

Моддаи 26. Тартиби тамдиди мўхлати пардохти кўмапули барои бекорӣ ба шаҳрвандони дорой собиқаи меҳнатие, ки барои ба нафақа баромадан ҳуқуқ доранд

Барои шаҳрвандоне, ки собиқаи умумии меҳнати онҳо тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон ҳуқуқи баромадан ба нафақаро меҳнаҷад, лекин синнашон аз синни муқарраркардаи қонунгузорӣ барои таъини нафақа аз рӯи синну сол (аз ҷумла нафақа бо шартҳои имтиёзноқ) як сол камтар аст, давомнокии давраи додани кўмапули барои бекорӣ то дувоздаҳ моҳи тақвими тамдид карда мешавад. (ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)

Моддаи 27. Тартиби муайян намудани андозаи кўмапулӣ барои бекорӣ

Барои гирифтани кўмапулӣ шаҳрвандони бекор ҳангоми муроҷиат ба мақомоти давлатии шуғли аҳолӣ бояд дар давоми 3 соли охири пеш аз муроҷиат на камтар аз 18 моҳи тақвими собиқаи корӣ дошта бошанд ва ҳатман аз музди меҳнати ин давраи фаъолият ҳаққи суғуртаи иҷтимоиро пардохта бошанд.

Кўмапули барои бекорӣ дар моҳи аввал ба андозаи 50 фоиз, дар моҳи дуюм ба андозаи 40 фоиз ва дар моҳи сеюм ба андозаи 30 фоизи музди миёнаи меҳнати ҷойи кори охири (бо назардошти коэффитсиентҳо), ки дар шаш моҳи охири кори ҳисоб карда шудааст, вале на камтар аз музди меҳнати ҳадди ақали муқарраргардида таъин карда мешавад. (ҚҶТ аз 28.06.11с., №724)

Ба шаҳрвандоне, ки пеш аз муроҷиат намудан ба мақомоти мақомоти давлатии шуғли аҳолӣ дар давоми 3 соли охир аз 18 моҳи тақвими камтар соҳиби кори музднок буда, ҳамчун бекор доништа шудаанд, кўмапулӣ барои бекорӣ дар ҳаҷми музди меҳнати ҳадди ақали дар Чумхурии Тоҷикистон муқарраргардида таъин карда мешавад.

Дар сурати хўрандаи корношоями то синни 15-сола доштани шаҳрвандони бекор, дар ҳолати барзиёд иҷрошавии қисми даромади буҷет ва вучуд надоштани қарздории моддаҳои ҳимояшавандаи буҷети маҳаллӣ маҷлисҳои маҳаллии вакилони халқ бо қарори худ метавонанд ба кўмапулӣ барои бекорӣ ба ҳар як хўранда аз ҳисоби маблағҳои буҷети маҳаллӣ иловапулӣ дар ҳаҷми 10 фоизи кўмапулии барои бекорӣ муқарраргардида таъин намоянд.

Шаҳрвандоне, ки бори аввал кор меҷўянд, муддати тўлонӣ (зиёда аз як сол) кор накардаанд, тайёрии касбӣ, тақмили ихтисос, бозомўзиро дар муассисаҳои таълимӣ дар асоси роҳхати мақомоти давлатии шуғли аҳолӣ ба итмом расонида, дар корҳои ҷамъиятии музднок иштирок кардаанд, ба гирифтани кўмапулӣ барои бекорӣ ҳуқуқ надоранд. (ҚҶТ аз 28.06.11с., №724)

Ба шаҳрвандоне, ки аз хизмати ҳарбӣ тибқи даъват аз Қувваҳои Мусаллаҳи Чумхурии Тоҷикистон ва дигар қўшуну сохторҳои ҳарбӣ ва аз муассисаҳои иҷроӣ ҷазои ҷиноӣ ё аз муассисаҳои таботати маҷбурий озод шудаанд, кўмапулӣ барои бекорӣ дар ҳаҷми музди меҳнати ҳадди ақали дар Чумхурии Тоҷикистон муқарраргардида таъин карда мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с № 472)

Ба шаҳрвандони Чумхурии Тоҷикистон, ки дар ҳудуди давлати дигар кор кардаанд, кўмапулӣ барои бекорӣ мувофиқи талаботи қисми яқуми моддаи мазкур ба шарте таъин карда мешавад, ки масъалаҳои ба ҳисоб гирифтани пардохтҳо ба фондҳои суғуртавии иҷтимоии давлатӣ бо кор таъминкарда, бо шартномаҳои дахлдори байналмилалии Чумхурии Тоҷикистон ба танзим дароварда шуда бошанд.

Нигоҳдории маблағ аз кўмапулӣ барои бекорӣ дар ҳолатҳои пешбини намудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон амалӣ мегардад. ҳаҷми умумии нигоҳдории маблағ аз 50 фоизи кўмапулии барои бекорӣ гирифташаванда зиёд буда наметавонад.

Моддаи 28. Боздоштан ва қатъ намудани пардохти кўмапулӣ барои бекорӣ

Пардохти кўмапулӣ барои бекорӣ мумкин аст бо ҳатман огоҳ намудани шахси бекор қатъ гардад, боздошта шавад, ё андозаи он кам карда шавад.

Пардохти кўмапулӣ барои бекорӣ дар ҳолатҳои зерин қатъ карда мешавад:

- дар асоси талаботи пешбини намудаи моддаи 3 Қонуни мазкур машғули кор эътироф гардидани шаҳрванд;
- ҳангоми бо роҳхати мақомоти давлатии шуғли аҳолӣ бо пардохти стипендия гузаштан аз тайёрии касбӣ, тақмили ихтисос ва бозомўзӣ;

- муддати тўлонӣ (зиёда аз як моҳ) бе сабабҳои узрнок ҳозир нашудани шахси бекор ба мақомоти давлатии шуғли аҳолӣ;

- ҳангоми кўчидани шахси бекор ба ноҳия ё шаҳри дигар;

- ба охир расидани мўхлати таъиншудаи пардохти кўмапулӣ барои бекорӣ;

- бо роҳи фиреб гирифтани кўмапулӣ барои бекорӣ;

- ҳангоми бо қарори суд дар шакли маҳрум шудан аз озодӣ ё таботати маҷбурий ҷазо гирифтани шахси бекоре, ки кўмапулӣ мегирад;

- мувофиқи қонунгузори нафақаи Чумхурии Тоҷикистон таъин намудани нафақа аз рӯи синну сол ва барои хизмати дарозмуддат;

- ҳангоми ҷалб намудан ба корҳои ҷамъиятӣ;

- дар давраи бекорӣ аз ду пешниҳоди ҷойи кори ба ихтисос мувофиқ даст кашидан. (ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)

Пардохти кўмапулӣ барои бекорӣ мумкин аст ба мўхлати то се моҳ дар мавридҳои зерин боздошта шавад:

- ба азнавбақайдгирӣ омадани шахси бекор дар ҳолати мастӣ, ки бо сабаби истеъмоли машрубот, маводи нашъадор ва дигар моддаҳои мадхушкунанда ба вучуд омада, бо ҳуҷҷатҳои дахлдор собит гаштааст;

- ба кори муваққатӣ ё ба кори рӯзи ҳафтаи (кориаш) кӯтоҳ бе огоҳкунии **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** машғул шудани шахси бекор;

- аз ҷониби шахси бекор вайрон кардани шартҳои бақайдгирӣ ва аз навбақайдгирӣ ҳамчун шахси бекор. Боздоштани пардохти кӯмакпулӣ барои бекорӣ аз рӯзи ояндаи баъди маротибаи охири барои аз нав бақайдгирӣ омадани шахси бекор амалӣ мегардад.

Давраи боздошта шудани пардохти кӯмакпулӣ барои бекорӣ ба давраи умумии додани кӯмакпулӣ барои бекорӣ ҳисоб карда шуда, ба собиқаи умумии меҳнатӣ дохил карда намешавад.

Кӯмакпулӣ барои бекорӣ дар давраҳои зерин дода намешавад:

- дар давоми корношоямии муваққатӣ, ки аз вақти муқаррарнамудаи пардохти кӯмакпулӣ барои бекорӣ зиёд давом ёбад;

- аз ҷои истиқомати доимӣ баромада рафтани шахси бекор бо сабаби таҳсил дар муассисаҳои таълимии касбии рӯзона;

- даъвати шахси бекор ба ҷамъомадҳои ҳарбӣ, ҷалб намудан ба ҷорабиниҳои бо хизмати ҳарбӣ ва иҷрои вазифаҳои давлатӣ вобаста буда.

Давраҳои дар қисми 5 ҳамин модда зикршуда ба давраи умумии пардохти кӯмакпулӣ барои бекорӣ дохил намешавад ва онро дароз менамоянд.

Дар мавридҳои зерин андозаи кӯмакпулӣ барои бекорӣ мумкин аст дар ҳаҷми 25 фоиз ба мӯҳлати то як моҳ кам карда шавад:

- бе сабаби узрнок ҳозир нашудан барои гуфтушунид бо корфармо дар бораи ба кор таъмин шудан дар мӯҳлати 2 ҳафта аз рӯзи бо роҳхати **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** фиристода (даъват) шудан;

- бе сабаби узрнок барои гирифтани роҳхат ба кор (ба хондан) ба **мақомоти давлатии шуғли аҳоли** ҳозир нашудан. (ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)

Моддаи 29. Андозаи стипендияе, ки ба шаҳрвандони бекор дар давраи тайёрии касбӣ, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисос дода мешавад

Дар давраи тайёрии касбӣ, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси шаҳрвандони бекор дар асоси роҳхати мақомоти давлатии шуғли аҳоли дар давоми шаш моҳ дар ҳаҷми як нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳар моҳ стипендия пардохт карда мешавад. (ҚҶТ аз 28.06.11с.,№724)

Моддаи 30. Суғурта хангоми бекор мондан

Шаҳрвандон дар ҳолати бекор мондан метавонанд бо ташкилотҳои суғуртавӣ шартномаи суғуртаи ихтиёрий банданд. Тартиб, марҳила ва шартҳои суғуртаро қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

БОБИ V МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 31. Мақомоте, ки назорати давлатиро ба амал мебароранд

Назорати давлатии риоя шудани қонунгузорӣ дар бораи шуғли аҳолиро маҷлисҳои вакилони халқ, мақомоти дахлдори давлатӣ, иттифоқҳои касаба ва мақоми ваколатдорнамудаи ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал мебароранд.

Моддаи 32. ҳалли баҳсҳо ва ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Баҳси корхона, муассисаҳо, ташкилотҳо ва дигар корфармоён оид ба масъалаҳои шуғл, аз ҷумла баҳсҳо бо **мақомоти давлатии шуғли аҳоли**, мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ карда мешавад.

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 33. Дар бораи безътибор донишҷӯи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи шуғли аҳоли”

Бо сабаби қабули Қонуни мазкур Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 июни соли 1991 “Дар бораи шуғли аҳоли” (Ведомостҳои Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 1991, №15, моддаи 268; соли 1994, №2, моддаи 40; Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 1996, №3, моддаи 48; соли 1998, №10, моддаи 119) безътибор дониста шавад.

Моддаи 34. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе 1 августи соли 2003
№44

Э. РАҲМОНОВ